

Pomembni podatki o poučevanju jezikov v šolah v Evropi 2012

V poročilu *Pomembni podatki o poučevanju jezikov v šolah v Evropi 2012* je celovit prikaz sistemov poučevanja jezikov v 32 evropskih državah. Natančneje povedano so v poročilu zbrani statistični podatki skupaj s kvalitativnimi informacijami o vsebini in organizaciji poučevanja tujih jezikov, ravneh vključenosti učencev ter o začetnem in stalnem izobraževanju učiteljev tujega jezika. Ni le posnetek trenutnega stanja ampak zajema tudi zbir različnih časovnih serij, ki so zelo koristne za prepoznavanje trendov v poučevanju jezikov v zadnjih letih in preteklih desetletjih.

Poročilo zajema 61 kazalnikov, večinoma povzetih po štirih virih: Eurydice, Eurostat, Evropska raziskava o jezikovnih kompetencah (ESLC) in mednarodna raziskava OECD PISA 2009. V poročilu Pomembni podatki o poučevanju jezikov v šolah v Evropi 2012 so podatki iz omenjenih virov združeni v obsežen nabor informacij, ki jih lahko uporabimo za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti učenja jezikov v Evropi. Izboljšanje učenja tujih jezikov ni le eden od pomembnejših ciljev strateškega okvira za izobraževanje in usposabljanje (ET 2020), ampak je tudi sredstvo, s katerim lahko ugodno vplivamo na čezmejno mobilnost državljanov EU v okviru skupne strategije EU »Evropa 2020«.

Poročilo *Pomembni podatki o poučevanju jezikov v šolah v Evropi 2012* sta pripravila Eurydice in Eurostat v tesnem sodelovanju z Evropsko komisijo. Referenčna leta in obseg statističnega zajetja za posamezno državo so odvisni od vira podatkov. Podatki Eurydice zajemajo vse države Evropske unije ter države Evropskega gospodarskega prostora, Hrvaško in Turčijo; referenčno obdobje je šolsko leto 2010/11. Kazalniki Eurydice večinoma nudijo vpogled v veljavne politike, usmeritev in priporočila, ki imajo vpliv na poučevanje tujih jezikov, v posameznih evropskih državah. Kazalniki pomembnih podatkov iz raziskave ESLC 2011 zajemajo 15 izobraževalnih sistemov. Eurostat zajema podatke istih držav kot Eurydice, vendar za referenčno obdobje 2009/10.

V pričajoči zloženki je povzetek nekaterih pomembnih ugotovitev iz poročila.

Kaj je Eurydice?

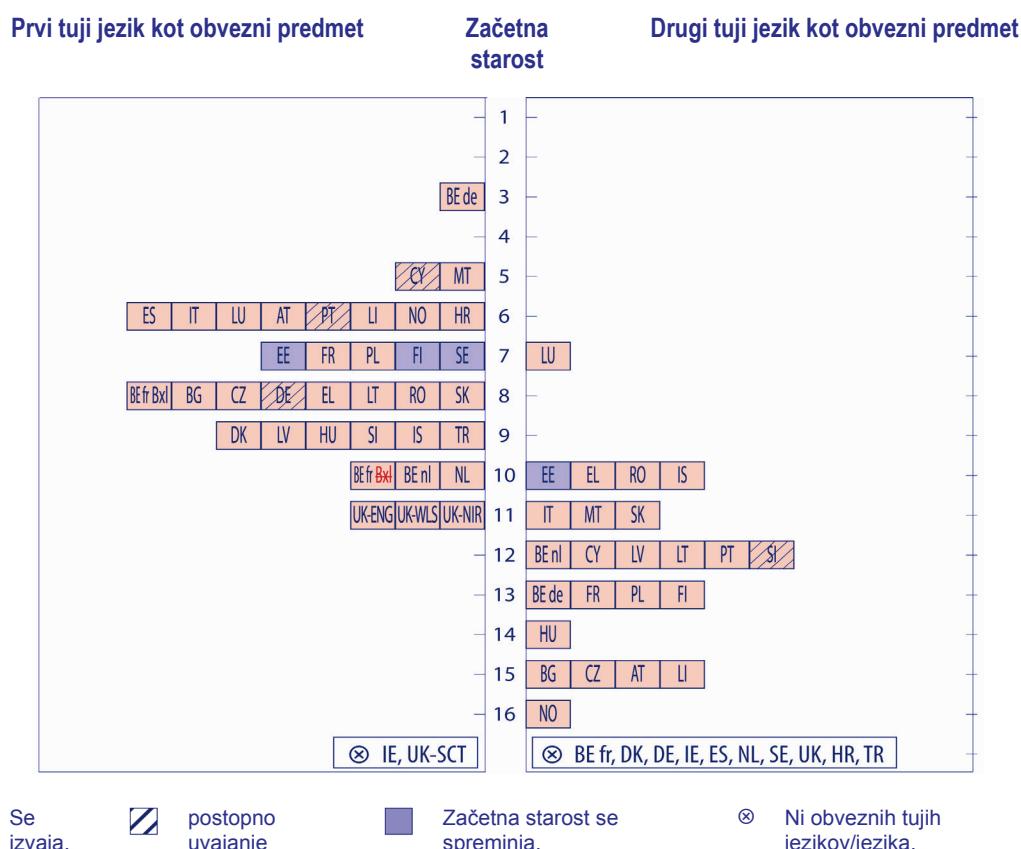
Omrežje Eurydice zbira informacije in pripravlja analize evropskih izobraževalnih sistemov ter usmeritev in politik. Od leta 2011 v omrežju deluje 38 nacionalnih enot iz vseh 34 držav, ki sodelujejo v programu EU Vseživljenjsko učenje (države članice EU, države EFTA, Hrvaška in Turčija). Delo omrežja koordinira in vodi Izvršna agencija EU za izobraževanje, avdiovizualne vsebine in kulturo v Bruslju, ki pripravlja publikacije in zbirke podatkov.

OTROCI SE ZAČNEJO UČITI TUJIH JEZIKOV VEDNO MLAJŠI

Običajna starost, pri kateri se otroci v Evropi začnejo učiti tudi tretji jezik, je 6 do 9 let. V Belgiji (nemško govoreča skupnost) se otroci začnejo učiti prvi tretji jezik celo bolj zgodaj, že v predprimarnem izobraževanju pri 3 letih. V zadnjih letih iz mnogo držav poročajo o reformah, s katerimi so uvedli zgodnejše učenje tujega jezika.

V obdobju 2004/05 do 2009/10 se je delež učencev v primarnem izobraževanju, ki se ne učijo tujega jezika, zmanjšal z 32,5 na 21,8 odstotka. Kljub temu je pomembno omeniti, da se je starost začetka učenja tujega jezika res znižala, obseg pouka pa se ni občutno povečal. V resnici je obseg pouka tujega jezika manjši v primerjavi z drugimi predmeti.

Začetna starost za prvi in drugi tretji jezik kot predmeta, obvezna za vse otroke v predprimarnem, primarnem oziroma splošnem sekundarnem izobraževanju, 2010/11

Vir: Eurydice.

VEDNO VEČ OTROK SE UČI DVA TUJA JEZIKA

V večini evropskih držav se morajo vsi učenci ali dijaki učiti dva tretja jezika najmanj eno leto v obveznem izobraževanju. V šolskem letu 2009/10 se je v povprečju 60,8 odstotka učencev, vključenih v nižje sekundarno izobraževanje v Evropi, učilo dva ali več tujih jezikov, kar je 14,1 odstotka več v primerjavi s šolskim letom 2004/05.

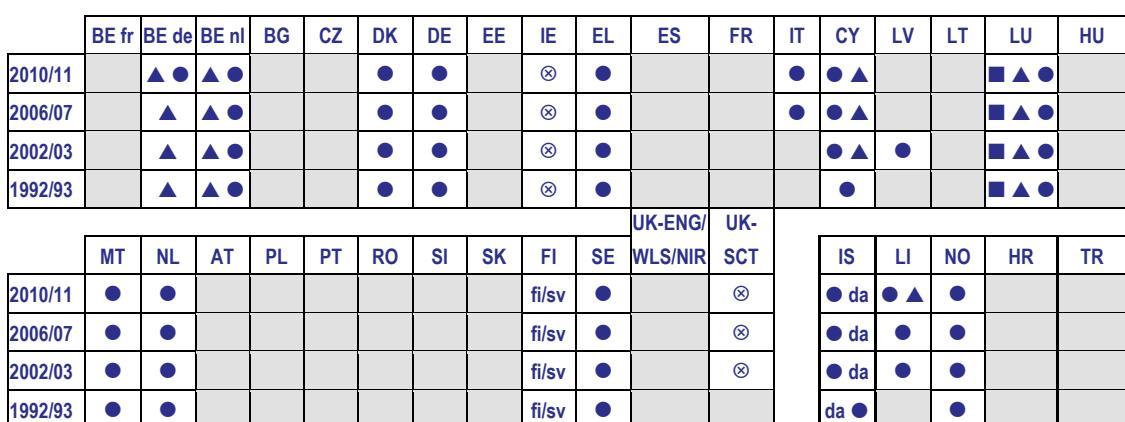
V višje sekundarnem izobraževanju v večini držav se delež dijakov, ki se učijo dva ali več tujih jezikov, v splošnem izobraževanju (59,4 %) zelo razlikuje od deleža dijakov v predpoklicnem oziroma poklicnem izobraževanju (39,4 %).

V EVROPI JE ANGLEŠČINA NAJBOLJ POGOST TUJI JEZIK

V skoraj vseh državah je angleščina najpogosteje poučevan tují jezik in jo začnejo poučevati že na primarni ravni. Od 2004/05 trendi kažejo povečanje deleža otrok, ki se učijo angleščino, na vseh ravneh izobraževanja. V šolskem letu 2009/10 se je v povprečju angleščino učilo 73 odstotkov učencev v primarnem izobraževanju v EU.

Na nižji sekundarni ravni izobraževanja in splošni višji sekundarni ravni izobraževanja je ta delež presegel 90 odstotkov. V višjem sekundarnem predpoklicnem in poklicnem izobraževanju je delež dosegel 74,9 odstotka. V celoti gledano je angleščina predpisani jezik v 14 državah in regijah.

**Tuji jeziki, ki jih predpisujejo osrednje oblasti na področju izobraževanja
(v določenem trenutku rednega obveznega izobraževanja), 1992/93, 2002/03, 2006/07, 2010/11**

- angleščina   ▲ francoščina   ■ nemščina   ⊗ Ni obveznih tujih jezikov.

- Ni predpisanih tujih jezikov.

fi = finščina ; sv = švedščina; da = danščina

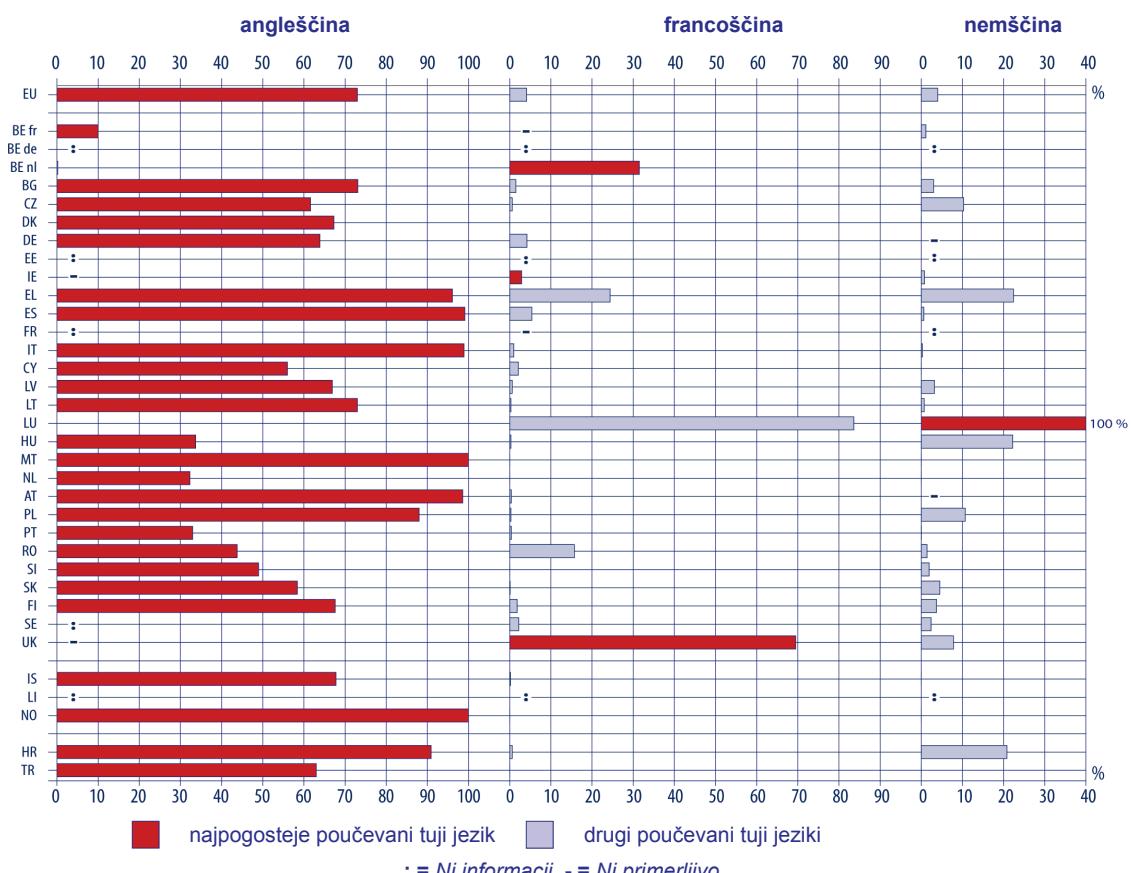
Vir: Eurydice.

V večini držav angleščini sledi nemščina ali francoščina kot drugi najpogosteje poučevan tují jezik. V večjem številu držav španščina zaseda tretje ali četrto mesto najpogosteje poučevanih tujih jezikov, predvsem na višji sekundarni ravni.

Enako velja za italijanščino, vendar v manjši skupini držav. Ruščina je drugi najpogosteje poučevan tují jezik v Latviji in Litvi, v katerih živijo velike skupnosti govorcev ruščine kot maternega jezika, ter v Bolgariji na nižji sekundarni ravni izobraževanja.

Delež vseh učencev v primarnem izobraževanju, ki se učijo angleščino, francoščino oziroma nemščino.

Države, v katerih se večinoma učijo enega od teh jezikov, 2009/10

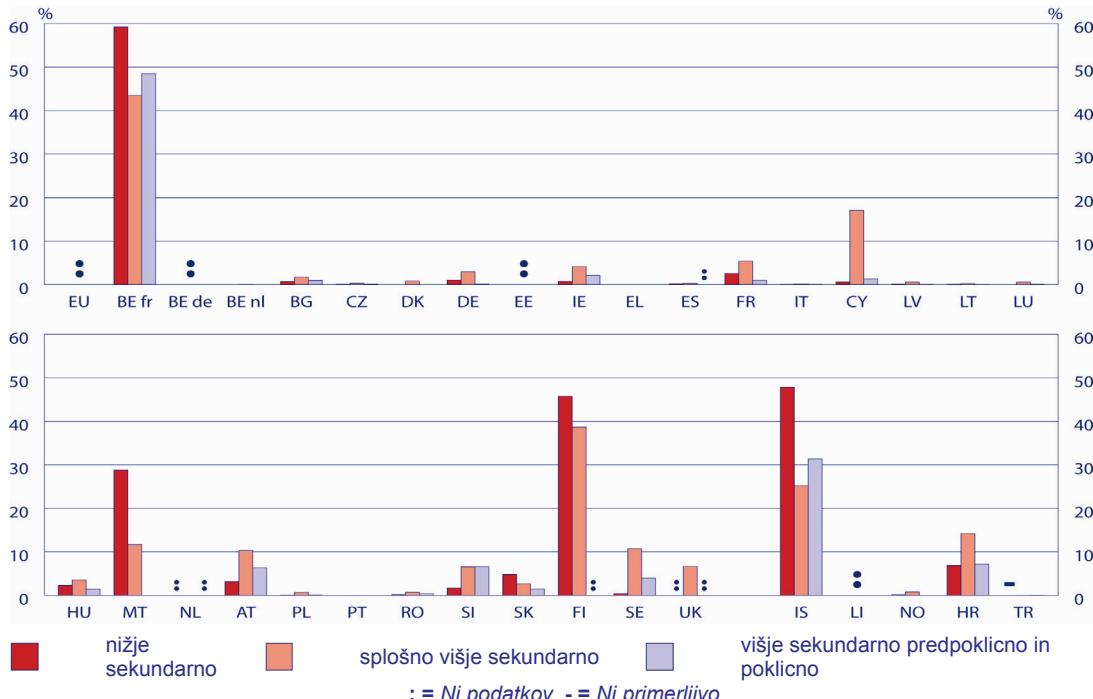
Vir: Eurostat, UOE.

ZELO MALO UČENCEV IN DIJAKOV SE UČI JEZIKA, KI NI ANGLEŠČINA, FRANCOŠČINA, ŠPANŠČINA, NEMŠČINA ALI RUŠČINA

V šolskem letu 2009/10 je bil delež učencev in dijakov, ki so se učili tuji jezik, ki ni bil angleščina, francoščina, španščina, nemščina ali ruščina, v večini držav pod petimi odstotki, v mnogih državah celo pod enim odstotkom.

Države z največjimi deleži učencev in dijakov, ki se učijo tuji jezik, ki ni eden od glavnih petih, so države, v katerih je ta tuji jezik predpisan. To je švedščina ali finščina na Finskem in danščina na Islandiji.

Tuji jeziki, razen nemščine, angleščine, španščine, francoščine ali ruščine, ki se jih učijo učenci in dijaki v sekundarnem izobraževanju, kot delež vseh jezikov, ki jih poučujejo na tej ravni, 2009/10

Vir: Eurostat, UOE.

NA MOTIVACIJO UČENCEV IN DIJAKOV ZA UČENJE VPLIVA TUDI NJIHOVO DOJEMANJE UPORABNOSTI ZNANJA JEZIKA – ANGLEŠČINO NAJVEČKRAT DOJEMAJO KOT NAJBOLJ UPORABNO

Dojemanje uporabnosti jezikov, ki se jih učenci in dijaki učijo, očitno vpliva na motiviranost za učenje. V 15 sodelujočih državah ali regijah, ki so jih statistično zajeli v Evropski raziskavi o jezikovnih kompetencah (ESLC), je v povprečju delež učencev in dijakov, ki so menili, da je učenje angleščine uporabno za nadaljnje izobraževanje, delo ali dobre možnosti zaposlitve, večji od deleža tistih, ki so menili, da je znanje angleščine koristno za osebno življenje. Deleža za druge jezike sta občutno manjša.

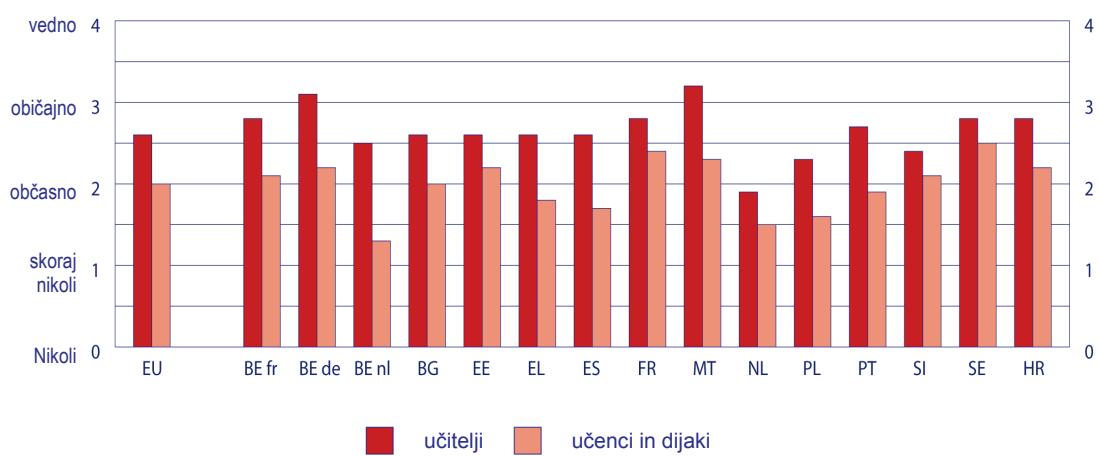
Poleg dojemanja uporabnosti je drugi pomemben motivacijski dejavnik za učenje tujega jezika lahko tudi organiziranje ekskurzij ali šolskih izletov v povezavi s poukom tujega jezika. V povprečju je le 28,1 odstotka učencev in dijakov v 15 državah ali regijah, ki so sodelovali v raziskavi ESLC, potrdilo, da so se v zadnjih treh letih udeležili takšnih dejavnosti. O največjih deležih so poročali iz Belgije (francoska skupnost) in z Nizozemske (38,5 %), o najmanjšem s Švedske (13,2 %).

V SMERNICAH ZA POUČEVANJE TUJIH JEZIKOV JE POUDAREK NA VSEH SPORAZUMEVALNIH SPRETNOSTIH – UČITELJI TER UČENCI IN DIJAKI LE REDKO UPORABLJajo CILJNI JEZIK V UČILNICI

V dvanajstih državah ali regijah kurikuli priporočajo učiteljem, da dajo prednost ustnim spremnostim (tj. slušno razumevanje in govorjenje), ko začnejo učiti tuge jezike mlajše otroke. V skoraj vseh kurikulih na koncu obveznega izobraževanja imajo vse štiri sporazumevalne spremnosti (slušno in bralno razumevanje, govorno sporazumevanje in pisno sporočanje) enakovreden položaj.

Kljub dokazom, ki kažejo, da več stika kot imajo učenci in dijaki s tujim jezikom, boljše je njihovo znanje tega jezika, so učenci in dijaki iz skoraj vseh držav in regij, ki so sodelovali v raziskavi ESLC, poročali, da učitelji ne uporabljajo ciljnega jezika v učilnici »običajno« (redno), ampak le včasih oziroma pogosto.

Pogostost uporabe tujega jezika v učilnici pri učiteljih ter učencih in dijakih, 2010/11

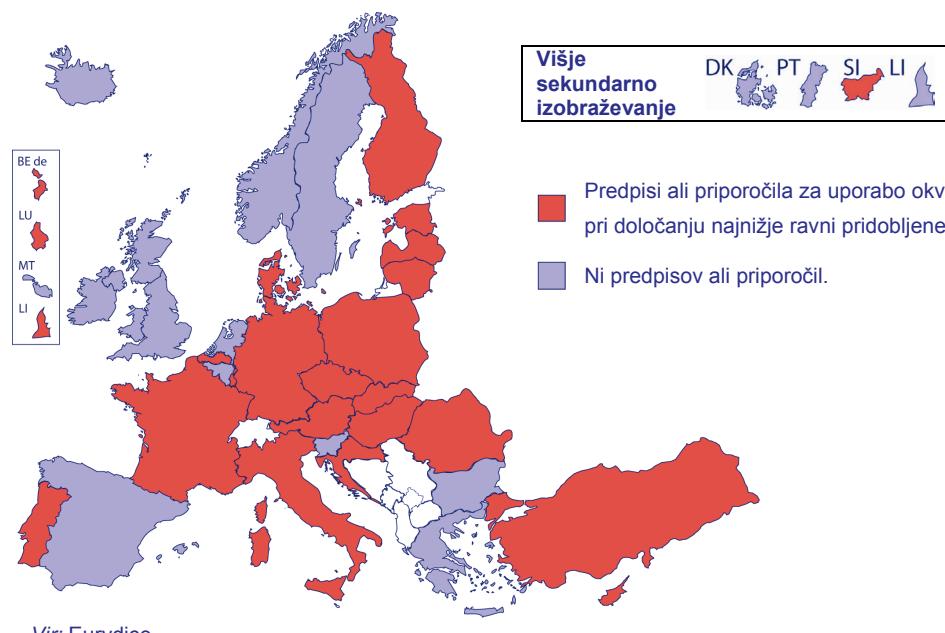
Vir: ESLC 2011.

SKUPNI EVROPSKI JEZIKOVNI OKVIR (SEJO) POSTAJA OSNOVNO ORODJE ZA DOLOČANJE RAVNI ZNANJA UČENCEV IN DIJAKOV

V večini evropskih držav so v uradnih smernicah za poučevanje jezikov določene najnižje ravni doseženega znanja prvega kot tudi drugega tujega jezika. Te ravni ustrezajo šestim ravnom znanju, kot jih določa Skupni evropski jezikovni okvir, ki ga je leta 2001 potrdil Svet Evrope. V okviru SEJO je šest ravni spremnosti in znanj (A1, A2, B1, B2, C1,

C2), pri čemer A ustreza znanju uporabnika na osnovni ravni, B neodvisnega uporabnika in C dobrega uporabnika. V uradnih smernicah v večini držav je določeno, da je ob zaključku obveznega izobraževanja za prvi tuju jezik najnižja raven med A2 in B1 ter A1 in B1 za drugi tuju jezik.

Priporočila za uporabo okvira SEJO pri določanju ravni pridobljenega znanja ob zaključku rednega obveznega splošnega izobraževanja ali nižje sekundarnega izobraževanja in splošnega višje sekundarnega izobraževanja, 2010/11

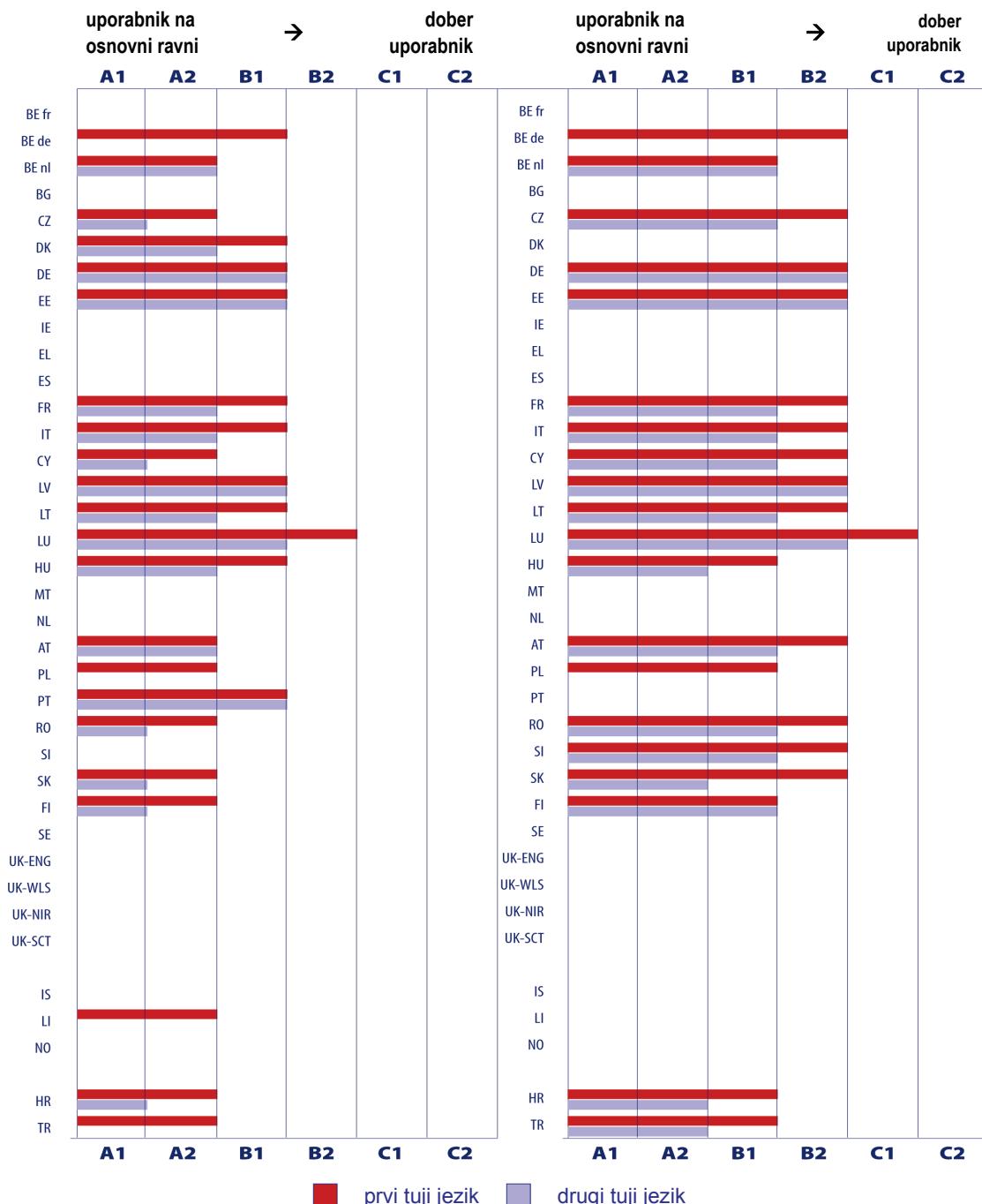

Vir: Eurydice.

Pričakovane najnižje ravni doseženega znanja po okviru SEJO za prvi in drugi tuji jezik, 2010/11

Zaključek rednega obveznega splošnega izobraževanja ali nižjega sekundarnega izobraževanja

Zaključek splošnega višje sekundarnega izobraževanja

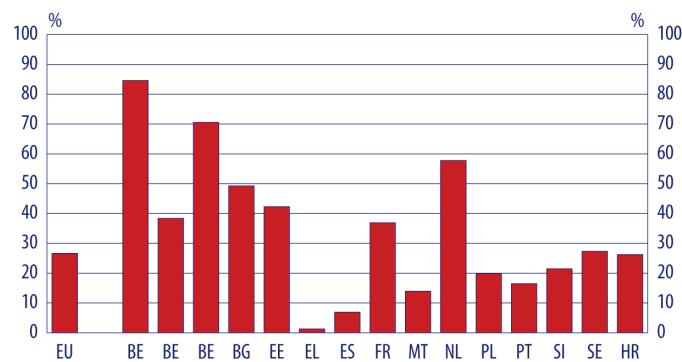
Vir: Eurydice.

RAVNATELJI POROČAJO O TEŽAVAH PRI ZAPOLNJEVANJU PROSTIH DELOVNIH MEST ZA UČITELJE TUJEGA JEZIKA

V državah, vključenih v raziskavo ESLC, v povprečju 25 odstotkov dijakov obiskuje šolo, s katere ravnatelji poročajo o težavah pri zapolnjevanju prostih delovnih mest za učitelje tujega jezika ali nadomeščanju odsotnih učiteljev.

V tem povprečju pa se skrivajo velike razlike med državami. Najbolj resno stanje je v Belgiji (francoska skupnost), kjer 84,6 odstotka učencev in dijakov obiskuje šole, s katerih ravnatelji poročajo, da imajo težave.

Delež dijakov šol, s katerih ravnatelji poročajo o težavah pri zapolnjevanju prostih delovnih mest ali nadomeščanju odsotnih učiteljev preverjanega tujega jezika v zadnjih petih letih, 2010/11

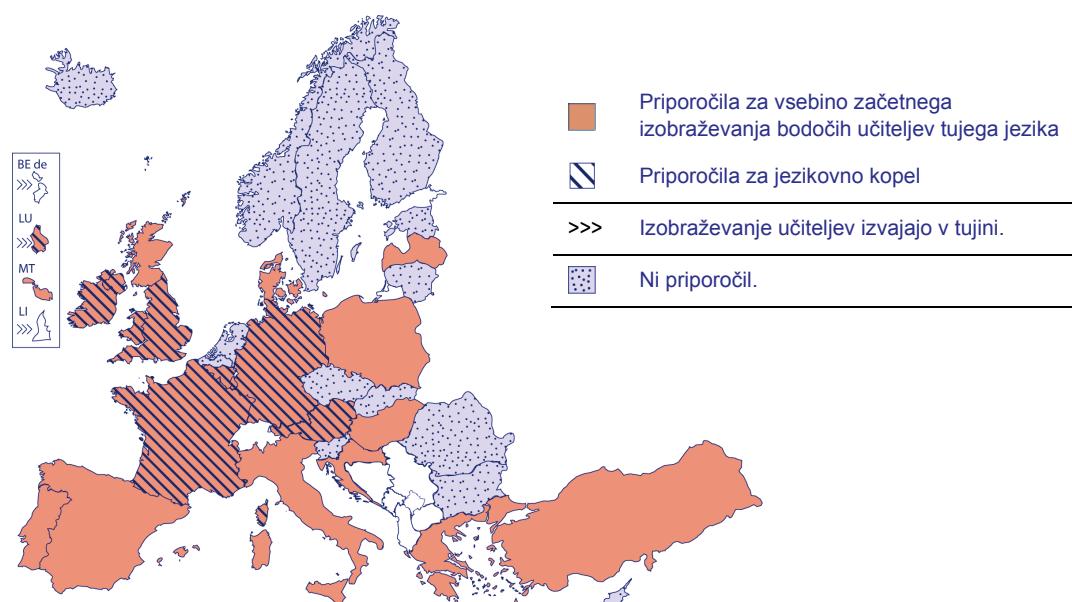
Vir: ESLC 2011.

LE V NEKAJ DRŽAVAH MORAJO BODOČI UČITELJI DOLOČENO OBDOBJE PREŽIVETI V DRŽAVI CILJNEGA JEZIKA, T. I. OBDOBJE »JEZIKOVNE KOPELIK«

Le v nekaj državah veljavni uradni predpisi zajemajo priporočilo, da bodoči učitelji jezika preživijo določeno obdobje izobraževanja in usposabljanja v državi, v kateri govorijo jezik, ki ga bodo nekoč poučevali. V povprečju je 53,8 odstotka učiteljev tujega jezika, ki so sodelovali v raziskavi ESLC, potrdilo, da so

že bivali več kot en mesec in opravili del študijskega programa ali jezikovni tečaj v državi, v kateri govorijo jezik, ki ga poučujejo. V tem povprečju pa so velike razlike med državami: navedeno velja za 79,7 odstotka španskih učiteljev in le za 11 odstotkov estonskih učiteljev.

Priporočila za vsebino začetnega izobraževanja učiteljev in za jezikovno kopel, 2010/11

Vir: Eurydice.